

Opinnäytetyö YAMK

Kulttuuriala

Luova tuottaja

2017

Maria Tolonen

## JOTAIN YHTEISTÄ

– tanssivan katuteatteriesityksen kehittäminen ja  
sen vaikutukset nuorten motivaatioon

Maria Tolonen

## JOTAIN YHTEISTÄ

- tanssivan katuteatteriesityksen kehittäminen ja sen vaikutukset nuorten motivaatioon

Opinnäytetyössäni tutkin Kajaani Dance -tanssikoulun oppilaiden motivaatiota ja innostusta tanssivan katuteatteriesityksen *Jotain yhteistä* -prosessin kautta. *Jotain yhteistä* alkoi nuorille tarjotusta mahdollisuudesta tehdä tanssiva katuteatteriesitys ja toiseksi tarpeesta saada uutta sisältöä Kajaanin kaupungin kulttuurimatkaohjelmaksi.

Tällä toimintatutkimuksella pyritään ymmärtämään nuorten tanssinharrastajien antamia merkityksiä ja motivaatiota sekä kehittämään nuoria osallistavaa esityksen tuotantoprosessia. Työssä arvioidaan vastasiko toiminta, tanssivan katuteatterin toteutus, nuorten odotuksia. Tanssikoulun toiminta on oppilaslähtöistä ja on tärkeää, että oppilaat ovat myös jatkossa motivoituneita tanssin harrastajia. Tavoitteena on, että motivaatio, innokkuus ja luovuus säilyy nuorissa tanssin harrastajissa prosessin aikana.

Opinnäytetyöni kehityshanke sisältää tietoa katuteatteriesityksen ammattimaisesta tuottamisesta tanssikouluun. Teoksen tekemiseen palkattiin tanssikoulun ulkopuolinen koreografi, mikä teki teoksesta erityisen siinä mielessä, että se toteutettiin pienen ryhmän voimin. Merkittävää tässä katuteatterissa oli sen muoto. Tanssiesitys ei tarvitse sisäkäyttämötilaa, vaan se onnistuu esityksen paikasta ja esiintyjien määrästä riippumatta.

Katutanssiesityksen osallistava tuotantoprosessi mukaili toimintatutkimuksen syklimäistä rakennetta. Tutkimusaineisto koostui kahdeksan tanssijan WhatsApp –keskusteluista, sekä Express- ja *Jotain yhteistä* -esitysten palautteesta. Aineistoa käsiteltiin sisällönanalyysin keinoin. Palautteissa tanssijat kokivat esityksen hyvin merkityksellisenä: he kokivat olevansa luomassa uutta. Nuorten antamassa palautteesta tiivistyi *Jotain yhteistä* -teoksesta saatu merkitys tanssijoille: yhteisöllisyys, merkityksellisyys, itseluottamus ja ilo.

### ASIASANAT:

toimintatutkimus, tanssi, nykytanssi, luova tuottaja, nuoret



Maria Tolonen

## “SOMETHING IN COMMON”

- an action research of the effects of making a street theatre performance

In this thesis I study the motivation and enthusiasm towards dancing of the students of Kajaani Dance dance school. I study it from the perspective of creating the street theatre performance called “Jotain yhteistä”, “Something in common”. “Jotain yhteistä” started from the students' wish to make a street theatre performance, and also from the need to have new content in the cultural tourism events of Kajaani.

This action research aims to understand the meanings young dancers give to their hobby and the motivations they have for it. It also aims to develop a process of making a street theatre performance that involves young people. This study evaluates if the process itself, the making of a street theatre performance, comes up to the expectations the young dancers had for it. The operating model of the dance school bases on its students, and it is essential that its students are motivated. The goal of the project is to raise motivation, enthusiasm and creativity of the young dancers involved in the making of the performance.

This development project deals with producing a street theatre performance in a professional manner for a dance school. The production included a choreographer hired from outside of the dance school, which made it a professional production. What is particular and significant to this piece of street theatre is its form: the performance can be performed practically in any location and with any number of dancers, which had to be taken into account in its choreography.

The process of producing this street theatre performance follows the cyclical pattern of an action research. The research data is collected from WhatsApp conversations between the eight dancers of the performance group, and from the feedback of two performance pieces “Jotain yhteistä” and “Express”. The data was studied with a content analysis approach. The study finds that the dancers experience the performance as something very meaningful to them and that they were creating something new. In the feedback the most prevailing themes were a sense of community, meaningfulness, confidence, and joy.

### KEYWORDS:

Action research, dance, contemporary dance, creative producer, young people

# SISÄLTÖ

<b>1 JOHDANTO</b>	<b>5</b>
<b>2 ESITYKSEN TUOTTAMISEN LÄHTÖKOHDAT</b>	<b>7</b>
2.1 Kajaani Dance	7
2.2 Sisäinen motivaatio	8
<b>3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS</b>	<b>10</b>
3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma	10
3.2 Tutkimusaineisto	10
3.3 Jotain yhteistä - tuotantoprosessin kuvaus	11
3.4 Katuteatteriesitys toimintatutkimuksena	15
3.5 Analyysi	17
<b>4 NUORTEN KOKEMUKSET TOIMINNASTA</b>	<b>24</b>
<b>5 LOPUKSI</b>	<b>27</b>
<b>LÄHTEET</b>	<b>30</b>

## KUVAT

Kuva 1. Jotain yhteistä -käsiohjelma (Maria Tolonen).	18
Kuva 2. Kenraaliesitys 3.7.2017 Kajaani.	20
Kuva 3. Ensi-ilta 4.7.2017 Kajaani (Maria Tolonen).	21
Kuva 4. Ensi-ilta onnittelut 4.7.2017 Kajaani (Maria Tolonen).	21
Kuva 5. Amfiteatteri 9.7.2017 Kajaani (Maria Tolonen).	22
Kuva 6. Täydenkuun Tanssit 26.7.2017 Pyhäsalmi (Mari Rytönen).	22
Kuva 7. Traileri kuvattu 9.7.2017.	23

# 1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyöraportti on Luova tuottaja (YAMK) -koulutuksen opinnäytetyö. Tässä työssä seurataan tanssivan katuteatteriesityksen kautta nuorten tanssijoiden innostuneisuutta ja motivoituneisuutta tanssin harrastamiseen. Miten ammattimaisesti toteutetun projektilla voidaan vaikuttaa nuorten innokkuuteen ja motivaatioon tanssiharrastusta kohtaan? Kehityshankkeen toimeksiantaja on Kajaani Dance – Tanssiteatterin kannatusyhdistys ry. Työn alkaessa toimin uutena tuottajana Kajaani Dancen tanssikoulussa. Näin yhtenä tärkeänä työtehtävänäni uudistaa tanssikoulua siten, että sen elinvoimaisuus kasvaa vastaamaan aina vain paremmin tämän päivän ja tulevaisuuden tarpeita. Elämme aikaa, jolloin uudistumisen ja toisaalta yhteen liittymisen tarve ovat yhteiskunnassamme ilmeisiä.

Kajaani Dancen tanssikoulua voi tarkastella monesta eri näkökulmasta. Koulun olemassaolo merkitsee eri asioita tanssiharrastajille, yleisölle, opettajille ja paikkakunnalle. Esimerkiksi tanssiharrastajille tanssitunnit ovat kokemus oman kehon tuottamasta taiteesta, opettajille palkkatyö ja paikkakunnalle tanssitaiteen tuotantotalo. Kaikki nämä kolme elementtiä ovat olemassa olevia ja arvoltaan yhtä tärkeitä. Näiden näkökulmien ymmärtäminen on pohja kehittymiselle.

Kajaanin kaupunki, ihmiset ja luonto luovat tanssikoulun toiminnalle puitteet. Paikkakunnalle valtiolta tulevasta tukieuroista odotetaan aina vastineeksi monenlaisia hyötyjä kansalaisten harrastamisesta paikkakunnan elävöittämiseen. Tanssikoulun toiminnasta tulisi löytää ne positiiviset helmet, joita nostamalla ja tukemalla luodaan kestävä ja molempia hyödyttävän yhteistyö. Tanssikoulun toiminnalle on luontevaa muodostaa yhteistyökuvioita, joissa tanssikoulu toimii sisällöntuottajana paikkakunnan tapahtumiin. Monenlaiset tapahtumat pitävät toimintaa paikkakunnalla vireänä. Tanssikoulun oppilaan kannalta erilaiset tapahtumat luovat esiintymismahdollisuuksia. Esiintyminen on ehdottomasti tärkeimpiä asioita tanssin harrastamisessa iästä riippumatta.

Alunperin kehityshankkeella oli tarkoitus saada tanssikouluun lisää oppilaita katuteatterin markkinoinnin avulla. Olin siinä käsityksessä, että tanssikoulun kehittyminen tapahtuu kasvun kautta, ja että sitä voidaan mitata oppilaiden määrällä vertaamalla edellisvuosien määrään. Projektin edetessä huomasin, että tanssikoulun toiminta on vakiintunut. Vuosittaiset oppilasmäärät eivät eroa toisistaan. Eri tanssilajit ovat toisina vuosina suositumpia kuin toiset, mutta koulun oppilaiden kokonaismäärä on vakiintunut. Tämän

työn kannalta ei ole kannattavaa valita mittariksi oppilasmääriä, koska yhdessä vuodessa ne eivät muutu merkittävästi.

Tässä kehityshankkeessa pyritään motivoimaan tanssikoulun oppilaita: Lisäksi arvioidaan, vastasiko toiminta eli katuteatterin toteutus nuorten odotuksia. Tanssikoulun toiminta on oppilaslähtöistä ja on tärkeää, että oppilaat ovat motivoituneita tanssin harrastajia. Tavoitteena on, että motivaatio, innokkuus ja luovuus kasvaa kehityshankkeen aikana nuorissa tanssin harrastajissa.

Tällä toimintatutkimuksella pyritään siis ymmärtämään nuorten tanssinharrastajien antamia merkityksiä ja motivaatiota, sekä kehittää nuoria osallistavaa katuteatterin esityksen tuotantoprosessia.

## 2 ESITYKSEN TUOTTAMISEN LÄHTÖKOHDAT

### 2.1 Kajaani Dance

Kajaani Dance tanssikoulun toiminnasta vastaa Tanssiteatterin kannatusyhdistys ry, mikä on tämän kehityshankkeen toimeksiantaja. Kajaani Dance on tanssitaiteen perusopetuksen tanssikoulu, jossa opiskelee noin 800 tanssin harrastajaa pienistä taaperoisista eläkeläisiin. Tanssikoulu tukee parhaimmillaan saavutettavuuden tavoitetta kaikissa ikäluokissa. Haja-asutusalueen taiteen opetuksella on tärkeä tehtävä kansallisen tanssitaiteen kehityksessä. Se nostaa pohjoisen lapsia tasa-arvoiseen asemaan luomalla heille luottamusta itseensä.

Kajaanin Tanssiteatterin Kannatusyhdistys r.y perustettiin vuonna 1977 Kajaanissa. Nimi muutettiin Kajaani Dance - Tanssiteatterin kannatusyhdistykseksi vuonna 2014 marraskuussa. Alusta saakka Tanssiteatterin tavoitteena on ollut edistää tanssin harrastusta kehittämällä tanssikoulun toimintaa ja antamalla mahdollisimman monelle tanssinharrastajalle mahdollisuus saada tasokasta esittävän ja luovan tanssin opetusta Kainuussa. Tanssinopettajia ja esiintyviä ryhmiä koulutetaan erilaisilla jatkokursseilla ja näin voidaan tarjota yleisölle jatkuvasti uudistuvia ja korkeatasoisia tanssiesityksiä. Kajaani Dance esiintyy vuosittain keskimäärin 60, joissa yleisöä noin 15 000. Tanssikoulu osallistuu toimintaympäristössä järjestettävien mittavien kulttuuri- tapahtumien järjestelyihin omalla panoksellaan suunnittelemalla ja toteuttamalla tanssillisia kokonaisuuksia. Tanssikoulu tuottaa kokoillan näytöksiä, joita tarjotaan kunnille ja kouluille. Tätä kautta tavoitteena on uuden ja laajemman tanssiyleisöpohjan kasvattaminen. (Kajaani Dance 2017 tanssikoulun-historia.)

Joulu- ja kevätnäytöksiä lisäksi tanssikoulun esityksiä pyydetään kaupungin muiden toimijoiden tilaisuuksiin ja tapahtumiin. Kajaani Dancella suunnitellaan jokainen esiintyminen erikseen. Esitystä valittaessa huomioon otetaan tilaisuuden luonne, tapahtumapaikka ja koulun kulloisetkin esiintymisvalmiudet. Mietitään aina kuka opettajista pääsee paikalle vastuuhenkilöksi ja millä ryhmällä on juuri kulloiseenkin tilaisuuteen sopiva esitys. Tanssin opetuksen kannalta on tärkeää luoda oppilaille mahdollisimman paljon erilaisia esiintymistilaisuuksia. (Kajaani Dance 2017 opetustoiminta.)

Ulkona tapahtuvista suurista esityskokonaisuuksista merkittävimpiä ovat olleet Joen joulu ja Kajaani Express. Pienen opettajien puuharyhmän, Kajaanin kaupungin koulu-

jen ja useiden yhteistyökumppaneiden järjestämä Joen jouluku -tapahtumassa vuosina 2009 ja 2011 mukana oli noin tuhat koululaista ja kymmeniä tanssin harrastajia talvisessa joulukuun illassa. Kajaani Express (2015–2016) on lähtöisin koreografi Sonja Pakalénin ideasta tanssivasta matkaopasjoukosta, joka sukeltaa kaupungin historiaan katsojineen päivineen. Tässä tanssillisessa kulttuurikierroksessa esiintyivät Kajaanin Dancen nuoret tanssin erikoiskoulutuksen (EK) oppilaat, yhteensä 10 henkeä. Kajaani Express rahoitettiin yhdessä Routa-ryhmän kanssa, ja sitä esitettiin kahtena kesänä, yhteensä noin 10 esitystä kesässä. Express jäi kahden kesän esitykseksi, mutta jätti mahdollisuuden seuraajalleen. Kajaani Dancelle jäi valtavan määrän hiljaista tietoa tanssillisen katuteatterin tuottamisesta ja halu tehdä vastaavia esityksiä jatkossakin.

Tanssikoulun tulevaisuuden toiminnan varmistaminen vaatii jatkuvaa toiminnan kehittämistä. ”Kilpailu” kulttuuritoimijoiden rahoituksesta, laadukkaista opettajista, keskustan toimitiloista ja erottautuminen muista samankaltaisista harrastustoiminnan tarjoajista ovat tämän päivän haasteita, jotka selätetään jatkuvalla kehittämistyöllä. Kehittämistoiminnan lähtökohta on tarkastella Kajaani Dancen toiminta-ajatusta, eli tanssikoulun visiota, jonka tanssikoulun johtokunta on kirjannut strategiaan vuosille 2016 – 2020.

*Kajaani Dance on aktiivinen ja innostava taiteen perusopetuksen laajaa ja yleistä oppimäärää antava oppilaitos. Tavoitteena on edistää tanssin tavoitteellista harrastusta ja tanssin tunnettuutta kehittämällä tanssikoulun toimintaa ja antamalla tanssinharrastajille tasokasta tanssinopetusta Kajaanissa ja lähikunnissa (Kajaani Dance 2016 - 2020 -toimintasuunnitelma, strategia).*

## 2.2 Sisäinen motivaatio

Motivaation ymmärtäminen on noussut keskeiseksi teemaksi tässä kehityshankkeessa. Yleisesti motivaatiolla tarkoitetaan voimaa ja sitä yksilön psyykkistä tilaa, joka saa meidät tekemään jotain (Ruohotie 1998, 36–37). Motivaatio jaetaan usein sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Oppija, joka opiskelee ainoastaan palkinnon tai pakotteen vuoksi on ulkoisesti motivoitunut. Kun taas se, jolle tiettyyn toimintaan osallistuminen tuottaa tunnekokemuksen ja ilon, on sisäisesti motivoitunut. Sisäisesti motivoitunut oppija on myös vähemmän luovutusherkkä ja sinnikkäämpi kuin ulkoisesti motivoitunut oppija.

(Ruohotie 1998, 38–39.) Sisäinen motivaatio on siis oppimisen kannalta suotuisampaa kuin ulkoinen motivaatio.

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisussa tarkastellaan sisäistä motivaatiota työelämän tuottavuuden kannalta. Julkaisussa on korostettu, että sisäsyntyinen motivaatio motivoi yksilöä kaikista vahvimmin, koska siinä jo tekeminen itsessään tuottaa tekijälle nautintoa. Tässä yhteydessä tekemisen ilolla voidaan tarkoittaa harjoittelusta nauttimista, uteliaisuutta, sitkeyttä ja tehtäviin sitoutuneisuutta. Sisäistetty motivaatio liittyy itselle tärkeisiin päämääriin ja siksi tekeminen tuntuu merkitykselliseltä. Tehtävissä ja toiminnoissa nimenomaan niihin sitoutuminen on palkitsevaa. Sisäistetty motivaatio onkin korvaamaton tekijä, kun tulosten saavuttaminen vaatii pitkäjänteistä työtä.

Sisäisen motivaation käsitteitä on käytetty monissa eri teorioissa. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan raportissa käsitellään sisäisen motivaation kolmea perustekijää, joita ovat autonomia, yhteisöllisyys ja kyvykkyys. Käsitteistä on suomessa puhuttu myös vapautena, virtauksena ja vastuuna.

Autonomian tunteella tarkoitetaan kokemusta siitä, että tekeminen on itsestään lähtöisin, eikä tunnu ulkoapäin ohjatulta. Motivaatio on lähtöisin yksilöstä itsestään eikä ympäristön tarjoamista palkkioista. Olennaista on, että henkilö kokee tavoitteet omikseen. Yhteisöllisyys pohjautuu tarpeeseen olla yhteydessä toisiin ihmisiin. Yksilö on parhaimmillaan, kun hän kokee olevansa osana kannustavaa, turvallista ja lämmينhenkistä yhteisöä. Motivaatio on siis vahvasti kytköksissä ympärillä oleviin ihmisiin. Kyvykkyys tarkoittaa kokemusta siitä, että osaa asiansa ja on aikaansaava tekemisissään. Päteväksi itsensä tunteva henkilö uskoo pystyvänsä suoriutumaan annetuista tehtävistä menestyksekkäästi. Koetun kyvykkyuden on todettu olevan suorassa yhteydessä parempaan lopputulokseen. (Martela 2014, 12-15.)

## 3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

### 3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tutkimusongelma

Tässä kehityshankkeessa pyritään motivoimaan tanssikoulun oppilaita, lisäksi arvioimaan, vastasiko toiminta, tanssillisen katuteatterin toteutus nuorten odotuksia. Toimintatutkimus tieteellisenä metodina on muutoksen väline, mikä tuotti tässä kehityshankkeessa tietoa siitä, mitkä tekijät vaikuttavat tanssikoulun oppilaiden tyytyväisyyteen. Tutkimustulokset ovat hyvin käytännönläheisiä ja teoriaa myötäileviä. Nämä tulokset voivat olla yleistettävissä myös muualla kuin ainoastaan Kajaani Dancen tanssikoulussa. Suurin hyöty tästä tutkimuksesta on kuitenkin niille, jotka ovat tähän prosessiin osallistuneet.

Toimintatutkimus oli tehokas strateginen väline kehittää tanssikoulun toimintatapoja ja kulttuuria sekä tukea organisaation oppimista. Maailma muuttuu, kun ihmiset toiminnallaan vaikuttavat ympäristöönsä ja ympäristö heihin ja heidän toimintaansa. Muutoksen mahdollistaa asian tiedostaminen ja tässä työssä kieli on olennainen.

### 3.2 Tutkimusaineisto

Tämän tutkimuksen aineisto on kerätty kahdesta palautteesta. Toinen oli tanssillisen *Express* –esityksen tanssijoiden palaute koko projektista ja toinen palaute oli *Jotain yhteistä* –esityksen tanssijoilta esityskauden päätyttyä. Palautteiden lisäksi on kerätty aineistoa työryhmän WhatsApp -viestiketjua havainnoimalla. Tutkimuspäiväkirjana tässä työssä on ollut WhatsApp -keskustelu koko työryhmän kesken. WhatsApp -ryhmä koottiin teoksen markkinointia varten, mutta siitä tuli ryhmän yleinen viestintäväline projektin ajaksi. Nämä keskustelut ovat tutkimuksen perusta ja analyysin pohja. Tämän tutkimuksen tarkoitus on haistaa heikotkin signaalit, mitä nuoret lähettävät ja tulkita niitä siten, että oma ja tanssikoulun toiminta tukee nuorten motivaatiota heidän omassa toiminta kontekstissa ja elämäntilanteessa. WhatsApp -keskusteluista etsitään tässä työssä yhtäläisyyksiä, mitkä asiat teoksen tekemisessä vaikuttavat nuorten sisäiseen motivaatioon. Syntynyttä mielikuvaa täydennetään *Jotain yhteistä* –esityksen tanssijoiden palautteella. Kerätty aineisto on koodattu tutkimusta varten.



WhatsApp -viestiketjun sisältö on käytännössä työryhmän tiedotusta, suhteiden rakentamista ja ylläpitämistä. Viestittely on tässä tapauksessa sidoksissa tanssikoulun tehtävään ja strategiaan, koska se on organisaation sisältä. Viestit kulkevat työryhmässä reaaliajassa kaikkien kesken ja molempiin suuntiin. Kaikilla osapuolilla on mahdollisuus neuvotella ja saavuttaa yhteisymmärrys. Tässä yhteydessä viestintää ei nähdä vain sanomien siirtona, vaan laajemmin ymmärryksen luojana tanssikoulun toiminnalle, kuten korostaen ainutkertaisuutta, tulevaisuuden mahdollisuuksia ja iloa.

*Mutta lähtökohtaisesti olen luomassa maailmaa, johon jokaisen persoona tuo oman tärkeän osansa. Siksi sitoutunut läsnäolo on biisin tekemisen edellytys. Ajattelisin tämän mahdollisuutena, en velvollisuutena. Toivoisin, että voisin antaa teidän tehdä ja nähdä jotain missä ette vielä ole esiintyneinä ja tanssijoina käyneet! [hymiö] aurinkoa, ensi viikolla nähdään [hymiö] (koreografi)*

### 3.3 Jotain yhteistä - tuotantoprosessin kuvaus

Tämän kehittämishankkeen aihe nousi oppilaille tehdystä kyselytutkimuksesta syksyllä 2016. Kyselyssä nuoret kertoivat palautteena kokemuksensa edelliskesän esityksestä Kajaani Expressistä. Kyselyyn vastanneet nuoret painottivat vastauksissa kolmea asiaa ammattimaista työskentelyä, itseluottamuksen kokemusta ja sosiaalisuutta eli ryhmän tärkeyttä.

*Kajaani Express antoi minulle buustia itseluottamusta sekä varmuutta esiintymiseen sekä itsensä ilmaisemiseen. Mukana oleminen myös antoi tietoa ja taitoa projektin alusta loppuun asti toteuttamiseen eli ymmärrystä siitä mitä kaikkea vastaavan esityksen/tapahtuman kokoon laittamiseen vaaditaan. Kokemus oli kaiken kaikkiaan todella antoisa ja opettavainen, jossa sai tuoda itseään esille yksilönä, sekä tiiviisti ryhmän tukemana. (tanssija 1)*

Ammattimaisesti toteutettu, valmiiseen esitykseen tähtäävän kokemuksen saaminen oli luonteva vastaus nuorten toiveisiin. Koreografi halusi tehdä esityksen ulos tai paikkaan, joka ei ole sidoksissa välttämättä valotekniikkaa. Tuottajana halusin rajata oman opiskeluprojektini juuri tähän teokseen, koska oma ammattitaitoni tukee tätä osaamista.

Expressin palaute antoi näkemystä ja kokemusta siitä, mitkä asiat ovat merkityksellisiä nuorille. Tätä halusin lähteä tutkimaan lisää.

Toinen projektin kannalta ratkaiseva seikka oli se, että tanssikoulusta kysytään nuorten ja lasten esitystä lähes jokaiseen Kajaanin yleisö tapahtumaan. Valmiin esityksen rakentaminen juuri näitä tapahtumia varten tuntuu kannattavalta toiminnalta. *Jotain yhteistä* –esitys oli osa Kajaani Dancen 40-vuotisjuhlaa. Nuoret innostuivat teoksesta ja sen tarjoamasta mahdollisuudesta osallistua tanssijana hankkeeseen ja toiseksi esitys tuki tarvetta tuoda uutta sisältöä kaupungin kulttuurimatkailetapahtumiin. Yleisötapahtumat toimivat markkinointikeinona uusille mahdollisille oppilaille ja ovat hyviä tilaisuuksia toiminnasta tiedottamiselle.

Tanssiminen on ikivanha taiteen laji ja kehollisen ilmaisun muoto. Uskon, että tanssitaide ei tule kuolemaan koskaan, mutta muuttaa varmasti muotoaan ajan saatossa, kuten olemme historiasta tähän päivään nähneet. Tulevaisuudessa menestymiselle ei ole vain yhtä määritelmää – pääasia on ymmärtää erilaisia ilmiöitä. (Valtion tanssitaide-toimikunta 2009.) Tanssikoulun maine ja suosio muodostuu kaikesta mitä siellä tehdään, miten se viestii, miltä näyttää ja kuulostaa tai miten muut siitä puhuvat. *Jotain yhteistä* – tanssiva katuteatteri esityksen tarkoituksena on tuoda tanssi esille nuoria itseään kiinnostavalla ja houkuttelevalla tavalla. Keskiössä on nuorten itsensä näkökulmasta ja heidän antamat merkitykset. He ovat aktiivisessa roolissa esityksen muotoutumisessa ja tuotannossa. Koreografin käsissä teoksesta tulee tanssikoulun näköinen, sen sielua ja luonnetta kuvaava teos. Tällaisen teoksen markkinointiarvo koululle on suuri onnistuessaan. Tästä teoksesta näemme tämän päivän Kajaani Dancen.

Tanssivaa katuteatteriesitystä alettiin suunnitella syksyllä 2016. Työn konkreettiseen suunnitteluun osallistuivat minun lisäksi tanssikoulun rehtori Minna Palokangas sekä mukaan palkattu koreografi, koulun entinen oppilas, ammattitanssija Heidi Naakka Helsingin kaupunginteatterista. Merkittävää tässä tanssivassa katuteatterissa oli lähtökohdaisesti muoto, jonka koreografi loi. Tarkoitus oli heti, että teatteriesitys toimii esityksen paikasta ja esiintyjien määrästä riippumatta. Esiintyjä harjoitettiin rooleihin kolmannes enemmän kuin mitä esitykseen tarvittiin. Näin esitystä pystyttiin viemään tapahtumiin oppilaiden kesälomista huolimatta. Esitys on ajateltu kolmen vuoden mittaiseksi siten, että joka kesä uudet tanssikoulun oppilaat pääsevät esityksen rooleihin. Tässä työssä tarkastellaan teoksen ensimmäistä vuotta.

Valtion tanssitaide-toimikunnan strategiassa (2009) määritellään, että tanssi erilaisissa ympäristöissä ei ole irrallaan perinteisestä esiintymistoimintaan tähtäävästä työstä. Toiminnalla on merkittävä asema tanssitaiteen saavutettavuuden ja tunnettuuden lisääjänä. Samalla kun käsitys tanssitaiteilijan ammatista monipuolistuu, toimiminen perinteisen taide kontekstin ulkopuolella tarjoaa uusia ja haastavia työtilaisuuksia ja voi tuoda taiteeseen uusia näkökulmia ja sisältöjä.

Tanssivan katuteatteri-idean testaaminen oppilaiden keskuudessa tehtiin videon avulla havainnoimalla. Todettiin, että heille kiinnostavampi vaihtoehto on tulla haastateltaviksi elokuvaa tehdessä, kuin paperille tehty kysely. Videon teemaksi valikoitui Idols-ohjelmasta johdettu kuvitteluleikki, ”jos olisin tanssiva Idols”. Idols on ehkäpä tunnetuin nuorille suunnattu esiintymistä käsittelevä ohjelma ja se on yleisesti tunnettu formaatti. Halusin, että Idols teemasta puhuttaessa heräisi helposti kiinnostusta käsitellä esiintymistä ylipäättäen. Testiryhmäksi tanssikoulun oppilaista valittiin aikataulullisesti sopiva Kajaani Dancen Erikoiskoulutus 3 -ryhmä. Valmiilla videolla nuoret puhuivat millaisia esiintymiskokemuksia heillä kullakin oli. Videon haastattelut vahvistivat näkemystäni siitä, että tanssiva katuteatteri voisi olla nuoria kiinnostava projekti.

Videohaastattelun jälkeen koreografi työsti esityksen työsuunnitelman ja sen mukaisesti tein budjetin sekä markkinointisuunnitelman. Työsuunnitelman mukaisesti budjetoituiin työryhmään koreografi, apulaisohjaaja, visualisti ja pukusuunnittelija. Oma roolini tässä työryhmässä oli tuottaja-pukusuunnittelija. Esitykseen tarvittavaa budjettia haettiin useista säätiöistä ja Taikelta. Projektiin saatiin yksi apuraha, jota vastaan tanssikoulun hallitus myöntyi rahoittamaan loput. Alkuperäiseen suunnitelmaan tehtiin muutoksia niin, että työryhmään palkattiin vain koreografi Heidi Naakka. Ohjaaja ja visualisti jäivät pois, koska rahoituksen selvittyä, tämä teos ei enää mahtunut heidän työkalentereihinsä. Puvustuksen vastuu jaettiin koko työryhmälle koreografian ehdotuksesta. Pienen budjetin lisäksi projekti sai tanssikoulun rehtorin ja minun työpanokset.

Tanssioppilaille jaettiin tanssitunneilla ilmoittautumislomakkeita, joilla oli mahdollisuus hakeutua mukaan esitykseen. Etsimme mukaan Erikoiskoulutus 4 ja 5 -ryhmistä tanssijoita. Varauduimme ottamaan korkeintaan 15 nuorta. Ilmoittautumislomakkeiden käyttö ei tuottanut toivottua tulosta, saimme vain viisi nimeä. Näistäkin nuorista kaksi tyttöä olivat liian nuoria. Ryhmä saatiin kokoon vasta, kun koreografi otti henkilökohtaisesti yhteyttä hänelle tuttuihin tanssioppilaisiin, joita pyysi ryhmään. Koreografi Heidi Naakka asuu ja työskentelee Helsingissä. Tanssijoita valitessa oli tärkeää, että valitut ovat taitavia, mutta myös se, että kaikki kykenevät oma-aloitteisuuteen harjoittelussa ja ovat

ahkeria. Teoksen konkreettinen harjoitusaika oli todella lyhyt, yhteensä kolme alle viikon harjoitusjaksoa. WhatsApp -keskustelu toimi ohjaavana välineenä harjoitusten välillä. Koreografi ohjasi ja antoi videoiden perusteella palautetta tanssijoille heidän harjoittellessaan keskenään. Kokonaisharjoitusmäärä oli näin tehden suurempi kuin kolme viikkoa. Luotto tanssijoiden omatoimiseen harjoitteluun mahdollisti myös esityksen lukuisat esiintymiset. Työsuunnitelman mukaisesti ensimmäinen harjoitusjakso kahdeksalle tanssijalle järjestettiin pääsiäisenä 2017 Kajaanissa.

Alkuperäisen markkinointisuunnitelman mukaan oli tarkoitus markkinoida esitystä yhdessä nuorten kanssa jo ennen ensimmäistä harjoittelujaksoa. Tätä tarkoitusta varten perustin WhatsApp -ryhmän, mihin liitin itseni lisäksi kaikki tanssijat, koreografin ja tanssikoulun rehtorin. Teoksen tekeminen lähti jokaisen tanssijan omasta persoonasta. Tanssijoiden improvisointitehtävät yhdessä valmiin materiaalin kanssa loivat koreografian. Nämä improvisoinnit olivat valmiissa esityksessä tarkasti sovittuja hetkiä osana kokonaiskoreografiaa. Päädyimme koreografin kanssa ratkaisuun, ettei teosta markkinoida ennen sen valmistumista keskeneräisyyden takia. Teos ammensi tarinaansa osin nuorista itsestään koreografin ohjauksella. Koreografi näki tärkeänä säilyttää teoksen tekemisen prosessi koskemattomana suhteessa yleisöön. Teosta ei ollut tarkoitus selittää yleisölle etukäteen. Yhteinen WhatsApp -ryhmä osoittautui tärkeäksi viestimisen välineeksi koko työryhmän sisällä, vaikka sen alkuperäinen käyttö oli markkinointimateriaalin välittäjänä.

*Jotain yhteistä* -teos täytti sille asetetut vaatimukset. Yksi kriteeri oli se, että esitys toimi paikasta riippumatta kaikkialla. *Jotain yhteistä* esitettiin torilla, ruokalassa, sillalla, mukulakiviareenalla ja konferenssisalissa. Toinen tavoite oli, että esitystä voidaan esittää erikokoisilla kokoonpanoilla. Työryhmään lähti kahdeksan tanssijaa. Heidän roolinsa määräytyi yhtäältä sen mukaan, kuinka paljon kokemusta kullakin tanssijalla oli, toisaalta sen mukaan, kuinka paljon tanssija joutui olemaan poissa harjoituksista. Poissaoloja tanssijoille tuli mm. perhejuhlista, kesätöistä ja sairauksista. Esityksessä oli tiettyjä rooleja, joita ilman esitystä ei voinut esittää. Asia oli myös käänteinen: oli rooleja, jotka voitiin jättää esittämättä ilman, että esitys kuolee tai liiemmin kärsii. *Jotain yhteistä* esitettiin kahdeksalla, seitsemällä ja kuudella tanssijalla. Lisäksi kokonaisuudesta irrotettiin yksi soolo ja yksi duetto esitettäväksi yksikseen. Kummankin pituus oli 2–3 minuuttia. Täysipitkä *Jotain yhteistä* -esitys kestää noin 20 minuuttia.

### 3.4 Tanssiva katuteatteriesitys toimintatutkimuksena

Tässä tutkimuksessa käytetään laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta koska tarkoituksena on ilmiön, tässä tutkimuksessa nuorten tanssiman tanssivan katuteatteriesityksen kuvaaminen, ymmärtäminen ja mielekkään tulkinnan antaminen. Tutkimuksen toteuttamiseksi ei ole olemassa tarkkaa viitekehystä. Analyysi ei ole laadullisen tutkimuksen viimeinen vaihe, vaan koko tutkimusprosessin eri vaiheissa mukana oleva toiminta, joka ohjaa itseään tutkimusprosessia ja tiedonkeruuta. Laadullinen tutkimus mahdollistaa ilmiön ymmärryksen ja sen kuvaamisen. Toimintatutkimus on kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen muoto, missä tutkija on osa tutkittavan ilmiön toimintaa ja tutkittavan ilmiön jäsen. Toimintatutkimuksella pyritään ongelmanratkaisuun ja sitä kautta muutokseen. (Kananen 2014, 11.)

Aaltolan & Syrjälän (1999, 18) mukaan toimintatutkimus on prosessi, joka tähtää kehittämiseen ja asioiden muuttamiseen paremmaksi. Tässä kehityshankkeessa tutkimus toteutetaan toimintatutkimuksena, jossa tutkijana minulla on aktiivinen rooli tuottajana koko kehityshankkeen ajan. Toimintatutkimuksesta on sanottu, että se on pikemminkin tutkimusstrateginen lähestymistapa, kuin varsinainen tutkimusmenetelmä. Päämääränä ei ole tutkiminen vaan toiminnan samanaikainen kehittäminen ja toiminnalla tässä yhteydessä tarkoitetaan sosiaalista toimintaa. Ensisijaisesti on siis tarkoitus kehittää ihmisten yhteistoimintaa. Perusluonne on sosiaalinen prosessi, joskin siihen voi liittyä muuta kuin sosiaalista toimintaa. Toimintatutkimuksella pyritään kehittämään kohteena olevaa organisaatiota vaikuttamalla sen toimintatapoihin. Tällä toimintatutkimuksella pyritään siis ymmärtämään nuorten tanssinharrastajien antamia merkityksiä ja motivatiota, sekä kehittää nuoria osallistavaa tanssivan katuteatteriesityksen tuotantoprosessia.

Reflektiivinen ajattelu on eräs toimintatutkimuksen lähtökohta. Sen avulla pyritään uudenlaiseen organisaation toiminnan ymmärtämiseen ja sitä kautta kehitetään tulevaa toimintaa. Toiminnalla tässä tarkoitetaan nuoria osallistavaa tanssivan katuteatteriesityksen projektia. Osallistava tanssivan katuteatteriesityksen projekti on sosiaalinen vastavuoroinen prosessi, jolloin tämä tarkoittaa, että pyritään kehittämään yhteisiä toimintatapoja. Tutkimuksen tarkoituksena on tuottaa ymmärrystä kehittämistyön pohjaksi sekä kehittää tanssivan katuteatteriesityksen tuotantoprosessin toimintatapoja.

Toiminnan kehittämistä kuvataan oppikirjoissa toimintatutkimuksen spiraalilla. Siinä suunnitelma-, toiminta-, havainnointi- ja reflektointi vaiheet nousevat spiraalimaisesti kohti lopputulosta, alkaen joka kierroksella alusta. Todellisuudessa tutkimuksen vaiheet lomittuvat toisiinsa. Toiminnassa tapahtuu niin monenlaisia prosesseja, että niitä ei voi tiivistää yhteen, ajassa menevään spiraaliin. Tutkijana roolini tässä kehityshankkeessa on vastavuoroinen ja aktiivinen: olen mukana organisaation arkipäivässä ja osaan katus- tanssi esityksen tuotantoprosessin. Tutkijana teen tutkimustaan itsestäni ja meistä työ- ryhmänä. Koreografisissa projekteissa suunnittelu, reflektio ja kehittäminen ovat kes- keisiä ja limittäisiä tuotantoprosessin vaihteita, jotka vaikuttavat koko projektin kulkuun. Näin ollen koreografinen prosessi on aktiivisen yhdessä kehittämisen lopputulos. Toi- mintatutkimukselle on tunnusomaista toiminnan ja tutkimuksen samanaikaisuus. Sen pyrkimys on saavuttaa välitöntä, käytännöllistä hyötyä tutkimuksesta. (Kananen 2014, 34- 35.)

Koreografi Kirsi Törmi (2016) kertoo väitöskirjassaan vuorovaikutteisesta koreografi- sesta prosessista, jossa merkitykselliseksi nousee ryhmän vetäjän kyky tiedostaa, ais- tia, kuunnella ja kunnioittaa osallistujien kokemuksia. Tutkimus pureutuu yhteisölliseen ja osallistavaan tapaan tehdä koreografiaa ja tarkastelee myös sen haasteita. Se osal- listuu keskusteluun taiteen hyvinvointivaikutuksista ja pohtii taiteilijan vastuuta sekä eettisiä kysymyksiä. Törmi mainitsee väitöskirjassaan tanssiteoksen Kierto (2011). Sii- nä keskityttiin ratkaisemaan ongelma, edellä kuvatuin vaihein, miten vuorovaikutukses- sa syntyvä liike organisoidaan koreografiaksi. Suunnittelussa kiinnitettiin huomiota eri- tyisesti siihen, että osallistujien aiemmat elämäkokemukset, heidän aiemmat tietonsa ja kokemuksensa ovat kaiken toiminnan lähtökohtana. Tavoitteena oli saada tanssitai- teen keinoin näkyväksi osallistujien omia ajatuksia, kokemuksia ja sisäistä hiljaista tie- toa.

Tuottajana olen ollut mukana kehittämässä koreografista tuotantoprosessia *Kajaani Express* esityksessä. Siitä kerätty palaute ja ymmärrys Kirsi Törmi (2016) tutkimukses- ta muodostavat pohjan työlleni, josta rakentuu *Jotain yhteistä* tuotantoprosessi. Tässä tulee hyvin esille koreografisen projektin syklimäinen kehittäminen, jolla pyritään saa- daan syvempää käsitystä motivaatiotekijöistä ja parannetaan tuotantoprosessia. Lähtö- kohtana tekemiselle on suunnitelma teoksesta, havainnointi menneestä sekä havain- nointi tästä hetkestä, ryhmästä tanssijoita. Näistä havainnoinneista tulee se kokemus, mikä jaetaan ja siitä työskentely kumpuaa yhteistyössä reflektointivaihteita pitkin spiraalimaisesti kohti päämäärää (Heikkinen, Rovio, Syrjälä 2006, 80-82).

### 3.5 Analyysi

Tämän laadullisen tutkimuksen pohjana on pääsiäisestä heinäkuuhun, eli ensi-iltaan kestänyt WhatsApp -viestiketju. Viestiminen sanoin, kuvin ja äänen avulla on ihmisten keskeisin vuorovaikutuksen tapa, joka muokkaa sekä maailmaa että tapaamme hahmottaa todellisuus. Siirtämällä WhatsApp -viestit tekstinkäsittely ohjelmaan, sain 60 sivua tekstiä. Olen tutkinut tanssijoiden kommentit yhtenä osana, koreografin toisena ja Kajaani Dancen tuotantohenkilökunnan kolmantena osapuolena. Näin kolmeen osaan luokiteltuna aineisto saadaan työstettävään muotoon. Koodaamalla tämä aineiston sanoma tiivistetään ymmärrettävään muotoon. Koodatessa etsitään vastausta kysymykseen: Mitkä tekijät vaikuttavat *Jotain yhteistä* –esityksen tanssijoiden tyytyväisyyteen?

Koodaus on ajattelun perustoiminto, jolla muodostetaan yksinkertaistettuja, kognitiivisia kartoja. Pyritään löytämään aineistosta ulottuvuuksia ja käsitteellisiä kerroksia. Koodauksessa on puhe pelkästä tekniikasta, jolla aineisto tiivistetään ymmärrettävään muotoon. Koodaus mahdollistaa analyysin, se on välivaihe. Aineistosta etsitään ratkaisua tutkimisongelmaan ja siitä johdettuun tutkimuskysymykseen. Sisällön analyysissä pyritään kuvaamaan aineistoa sanallisesti tiiviissä ja yleisessä muodossa. Tämä edellyttää aineiston tiivistämistä ja uutta muotoa. Koottava aineisto käydään läpi ja etsitään samankaltaisuuksia ja eroavuuksia. (Kananen 2014, 107 – 109.)

Mitä etsitään, riippuu tutkimuskysymyksestä. Aineistoa voidaan tarkastella monesta näkökulmasta eli filttaristä. Se mitä löydetään riippuu siitä, miten koodaus on tehty. Kaikki tulkinnot on oikeita jos ne tehdään perustellusti. Toimintatutkimus edellyttää ongelman ratkaisun käytäntöönpanoa (sykli). (Kananen 2014, 113-116.)

Viestintätilanteet poikkeavat toisistaan niin monin tavoin, ettei arvioinnille ole esitettävissä yksinkertaista kaavaa. Voin kuitenkin tulkita viestejä niiden tarkoituksen näkökulmasta. Työryhmän kaikki jäsenet odottivat perustellusti saavansa reaaliaikaista tietoa koko projektin ajan. Tiedon kulku viestiketjussa tukee päätösten läpinäkyvyyttä ja avoimuutta. Kirjoitetussa muodossa päätöksiin pääsi kuka tahansa uudelleen käsiksi selaamalla tekstiä taaksepäin.

*Ja nimestä ni mieleen tuli ainaki noista kuvista sanat jotain yhteistä  
(tanssija 1)*

*Laitetaanko Jotain yhteistä , ihan suomex. Tää voi olla työnimi, sen voi vielä vaihtaa jos tulee kuningas idea [hymiö] Vai "jotain yhteistä" molemmat pienellä? Mitä mieltä sinä?(koreografi)*

*niinnojooo [hymiö] (tanssija 2)*

*Yhessä, kimpassa (tanssija 3)*

*sopii ainakin minulle! [hymiö] (tanssija 4)*



#### Jotain yhteistä

Kajaani Dance 40 –vuotta ohjelmistoa  
koreografia ja konsepti Heidi Naakka:

"On ollut tekijöitä ja tapoja tehdä, on ollut tyylejä ja erilaisia tanssijoita. Mutta yksi on ollut ja pysyy - ja se on liike. Ilman liikettä ei ole tanssia. Tanssi on ollut Kajaanissa aina taidetta ja taitoa, vakavasti mutta viihdyttävästi toteutettuna ja ryppyotsaisuutta kaihtaan. Tekemisen ilo on ollut aitoa ja sitä on jaettu myös yleisölle."

Esityksen kesto: max 20 min  
Esityspaikka: on pääosin ulkona esim. kadulla/  
nurmikolla tms.  
Katsomon paikkaluku: rajaton  
Tyyli: Nykytanssi

#### Esitykset:

Runoviikko  
4.7.2017 klo 18.00 kenraali esitys Raatihuoneen tori  
5.7.2017 klo 11.20 ensi-ilta Raatihuoneen tori  
9.7.2017 klo 13.30 Amfiteatteri Kaukametsä  
Täydenkuun tanssit  
25.7.2017 klo 15.00 Pyhäsalmi  
Kajaani  
18.8.2017 klo 18.30 Linnan virta, vanha silta  
25.8.2017 klo 18.00 Raatihuoneen tori

#### Työryhmä:

koreografia ja konsepti: Heidi Naakka  
Esiintyjät: Kajaani Dancen tanssioppilaat  
Walteri Haapaniemi  
Viivi Auvinen  
Tiia Karjalainen  
Silja Inkamo  
Niki Räsänen  
Irinja Karttunen  
Anita Nuotio  
Tommi Moilanen  
Tuotanto: Kajaani Dance

Kuva 1. *Jotain yhteistä* -käsiohjelma (Maria Tolonen).

Yksityishenkilöillä on perusteltu odotus, että jotkut häntä koskevat tiedot ovat yksityisiä eivätkä kuulu koko ryhmän tietoon. Myös projektia ohjaava taho voi joissakin tilanteissa perustellusti jättää jotain kertomatta. Tyypillisesti kyse on tiedosta, jonka julkituominen tekisi yhteisön toiminnan vaikeaksi tai mahdottomaksi. Kaikilla ryhmän jäsenillä oli mahdollisuus jättää viestimättä tietoja, oman mielen mukaan.

*mulla ei varmaan oo mitään mutta en uskalla vielä sanoa [hymiö]  
(tanssija 5)*



*En osaa vielä sanoa varmaksi töiden takia mutta yritän saada vapaaksi!  
[hymiö] (tanssija 6)*

*mulla on huomenna matikan koe nii kävis ehkä parempi joku toinen päivä  
[hymiö] (tanssija 7)*

Tanssijoille relevantteja tietoja olivat ne, joilla on merkittävää vaikutusta käyttäytymiseen: tieto edistää esimerkiksi mahdollisuuksia kehittää kykyjä, taitoja ja valmiuksia. Ilo ja kannustus motivoi tekemään.

*Kiitos ihanat tanssijani kuluneesta rupeamasta! Arvostan asennettanne, heittäytymistä ja energiaa, jota tuotte jokaiseen harkkaan! Pahoittelen epäselvyyttäni annetuissa ohjeissa ja kovaa vauhtia, kiireessä palikat hyppii ulos laatikosta. [hymiö] Tulee kiva juttu, ja te ootte hienoja siinä. (koreografi)*

*Jokainen ottakoon henkilökohtaisen vastuun materiaalista. Kuvatkaa homma, jotta jokainen näkee missä menee, ja toisaalta sen miten pitäisi mennä, jos joku tietää laskut. Sen verran toistoja vaikka kotona olohuoneessa, että tietää millä iskulla mitäkin tapahtuu. Kollektiivi vastuu. Ei minua varten, itseä ja toisia varten. [hymiö] Ugh! luotan teihin [hymiö] (koreografi)*

Positiivinen seuraus oli se, että tiedon välittämisen avulla jokainen sai oman äänensä kuuluviin sille merkityksellisissä asioissa. Kaikkeen ei tarvinnut kaikkien ottaa kantaa. Erilaiset teoriat viestinnästä ja hyvästä viestintäkulttuurista eivät näin ota riittävästi huomioon sitä, että osapuolilla on erilaiset valmiudet, keskustelulle asetetut tavoitteet sekä käsitykset hyvien perustelujen ja argumenttien luonteesta. Hyvässä viestintäkulttuurissa otetaan mahdollisimman pitkälle huomioon eri tavat ja valmiudet viestiä. Tämä takaa sen, että vuorovaikutus on aidosti avoin ja että kaikilla osapuolilla on todellinen mahdollisuus osallistua. (Juholin 2017.)

Toiseksi hyvässä viestintäkulttuurissa vuorovaikutukselle pyritään löytämään yhteinen päämäärä: jaetun ongelman tai haasteen ratkaiseminen. Tällöin vuorovaikutuksen tarkoitus ei ole vakuuttaa muita omasta näkemyksestä mutta ei myöskään pelkästään

jatkuvan dialogin käyminen ilman sitoutumista lopputuloksiin. (Procom 2015). Yhteisen päämäärän etsiminen jäi koreografin tehtäväksi erityisesti tilanteessa, jossa yhteisön toiminta kyseenalaistetaan. Kuten kun yksi tanssija sairastui, täytyi tehdä nopeasti ratkaisu esityksen suhteen: Pidetäänkö esityksestä kiinni ja esiinnyään ilman yhtä tanssijaa, vai perutaanko esitys. Esityksen perumista puoltaa lojaalisuus ryhmään kohtaan. Kuitenkin tässä esityksessä yksi alkuperäinen kriteeri oli, että esitystä pystyttäisiin esittämään, vaikka koko ryhmä ei esiinny. Koreografi teki päätöksen esiintyä vajaalla miehityksellä, vaikka sen vuoksi jouduttiin harjoittelemaan ylimääräisiä kertoja. Päätös puolsi alkuperäistä suunnitelmaan, vaikka kaikki olisivat hyväksyneet myös esityksen peruuntumisen.



Kuva 2. Kenraaliesitys 3.7.2017 Kajaani.





Kuva 3. Ensi-ilta 4.7.2017 Kajaani (Maria Tolonen).



Kuva 4. Ensi-ilta onnittelut 4.7.2017 Kajaani (Maria Tolonen).





Kuva 5. Amfiteatteri 9.7.2017 Kajaani (Maria Tolonen).



Kuva 6. Täydenkuun Tanssit 26.7.2017 Pyhäsalmi (Mari Rytkönen).

*Jotain yhteistä* –esitys osoittautui monitahoisemmaksi ja syvemmäksi kuin olin osannut kuvitella. Syy siihen, että valitsin opinnäytetyön kehittämisen välineeksi tanssivan katu-

teatterin, oli oma muistijälki itsessä siitä, miten hauskaa ja palkitsevaa teatterin tekeminen kesällä on. Tässä työssä käytetty toimintatutkimus oli kiehtova työväline ja toimi mielestäni niin kuin pitikin, vaikkakin tutkittava joukko oli pieni suhteessa koko tanssikoulun oppilaisiin. Tätä tehdessä mietin millainen tulos tästä tulisi, en kuitenkaan pysynyt näkemään sitä etukäteen. Tulos syntyi kirjoitetun tekstin kautta.

Halusin tuottaa Kajaani Dancen tanssikoulun näköisen tanssivan katuteatterin. Matka varrella olin yllättynyt siitä, miten itsenäisesti ”*Jotain yhteistä*” kulki koreografin suunnitelman mukaan ja hahmottamani tuotantoputken läpi. Tuottajana tiesin tekeväni taiteelle alustan, mistä tuotanto voi ilmentyä taiteeksi yleisölle. Kajaani Dancen tuottajana tässä kehityshankkeessa tärkeintä kaikesta oli luottaminen ja arvostava läsnäolo, ei suinkaan aikataulutetut tuotantosuunnitelmat.

<https://vimeo.com/237861576>

Kuva 7. traileri kuvattu 9.7.2017.

## 4 NUORTEN KOKEMUKSET TOIMINNASTA

Esityskauden päätyttyä syyskuussa 2017 tehtiin palautekysely tanssijoille. Kysely oli vapaamuotoinen palaute koko prosessista WhatsApp -viestinä. Jokainen tanssija antoi palautteen suoraan minulle, ryhmän muut jäsenet eivät nähneet toistensa vastauksia. Kerroin käyttäväni vastauksia mahdollisesti jatkossa, mutta en julkaise kenenkään nimeä missään. Kokosin saadut vastaukset yhteen taulukkoon ja etsin niistä yhtäläisyyksiä. Kaikista vastauksista löysin neljä aihealuetta, jotka toistuivat nuorten palautteissa.

### 1) Yhteisöllisyys

Nuoret painottivat vastauksissa ryhmän tärkeyttä. Ryhmä hitsautui yhteen keskinäisissä harjoituksissa, heistä tuli ystäviä keskenään. Tähän on varmasti vaikuttanut se, että kaikilla on ollut samanlainen tausta, vuosien tanssiopinnot samassa tanssikoulussa. Yksilö on parhaimmillaan osana kannustavaa, turvallista ja lämminhenkistä yhteisöä (Martela 2014, 12-15). Tanssijat kokivat yhteisöllisyyden tärkeäksi projektin aikana ja mainitsivat sen loppu palautteessa sanoilla porukka, yhteishenki, yhteisö, kaverit, ystävyys.

*Kun muistelen viime kesän harkkoja, ensimmäisenä mieleen tulee hyvä porukka. Saatiin kasaan tosi hyvä yhteishenki, jolla pärjättiin myös ilman koreografin läsnäoloa. Yhdessä tekeminen ruokki intoa lähteä treenaamaan. Hienoa mun mielestä oli olla osa produktiota sen alusta loppuun saakka. (tanssija 1)*

*Opin ehdottomasti enemmän ilmaisua ja heittäytymistä! Oli tosi kivaa esiintymis porukalla ja oli kiva tutustua muihin paremmin [hymiö] (tanssija 2)*

### 2) Merkityksellisyys

Tanssijat kokivat hyvin merkityksellisenä sen, että olivat luomassa uutta. Teoksen harjoittelu poikkeaa tanssikoulun arjesta, vierailevan koreografin kanssa työskentely oli erilaista. Ammattimaista työskentelyä arvostettiin nuorten palautteissa. Uuden oppimi-

nen, mitä vieraileva koreografi edusti, palkitsi jokaisen. Kaikista palautteista löytyi positiivinen maininta työskentelytavoista. Useassa palautteessa puhuttiin improvisaatiosta. Ammattimaisuus tulee myös tavasta jolla koulun ulkopuolinen koreografi ohjasi asiat näyttämölle. Se on ehkäpä ollut erilaista kuin tanssitunneilla tutun opettajan johdolla koettu opetus.

*Jotain yhteistä teos oli antoisa kokonaisuus tanssijalle siinä mielessä, että teoksessa tanssija pääsi todella lähelle yleisöä, joka on aivan uutta verrattuna tavalliseen tanssikoulun esityksiin. Hienoa teoksessa oli myös Heidi Naakan kyvykkyys haastaa jokaista tanssijaa omilla kehitys alueillaan erikseen ja yhdessä, muuttamatta kuitenkaan kokonaisuutta sekavaksi tai kaoottiseksi. Sain varsinkin harjoitusajalla hyvin paljon uusia näkökulmia omaan tekemiseen ja tanssiin, jotka auttavat minua etenemään tulevaisuudessa eteenpäin. (tanssija 3)*

*Olin yleisön edessä kaikkea sitä, mitä en varmaankaan edes puoli vuotta sitten olisi uskonut uskaltavani. Yhteishenki sekä koreografin tsemppaus kasvatti minut siihen. Ihan mahtavaa että meille luodaan tällaisia mahdollisuuksia!! (tanssija 4)*

### 3) Itseluottamus

Kaikkein tärkeimpänä kokemuksena useat tanssijat mainitsivat kasvavan rohkeuden, ja itseluottamuksen kokemuksen. Tärkeintä kaikesta olikin se, mitä jokainen kantaa sisälleen. Kun löytää omia, luovia keinoja, itsearvostus kasvaa. Asioiden pohtiminen, keskeneräisyyden hyväksyminen sekä armollisuus itselle ja toisille lisäävät iloa elämään. Aineistosta nousi myös itsensä ylittäminen, koettiin että projekti kehitti itseluottamusta. Mieleisiksi kokemien asioiden opiskelu lisää yksilön autonomian tunnetta ja vaikuttaa sitä kautta myös kokemukseen omasta kyvykkyyydestä (Martela 2014, 12-15). Tässä palautteessa nuoret käyttivät sanoja tanssitaidon kehittyminen ja itseluottamus.

*Tutustuin uusiin ihmisiin, tein paljon yhdessä, kasvoin esiintyjänä ja tanssijana. Olin yleisön edessä kaikkea sitä, mitä en varmaankaan edes puoli vuotta sitten olisi uskonut uskaltavani. Yhteishenki sekä koreografin tsemppaus kasvatti minut siihen. (tanssija 5)*

*Opin ottamaan lisää riskejä ja nauttimaan niiden tuomista yllätyksistä liikkeessä ja esiintyjyydessä. Sain kokea jotain mitä en ennen ole tanssijana kokenut, löysin jonkin uuden ulottuvuuden, johon palata. Myös kehollinen tietoisuus liitettynä tanssiteatterilliseen ilmaisuun koki selkeän muutoksen itselläni - positiiviseen suuntaan siis [hymiö] Esiintyjänä koin myös rohkaistuvani proggiksen aikana [hymiö] Harjoitukset olivat antoisia, hauskoja ja yhteisöllisyyttä lisääviä Opin ehdottomasti enemmän ilmaisua ja heittäytymistä! (tanssija 6)*

#### 4) Ilo

Nuoret tanssijat tunsivat itsensä arvokkaiksi ja pidetyiksi. Nuorten tuntema ilo, vastaa kysymykseen, mikä vaikuttaa kainuulaisten nuorten palavaan kiinnostukseen tanssimista ja esiintymistä kohden. Ilo, minkä me jokainen näimme näyttämöllä *Jotain yhteistä* teoksen muodossa. Palautteissa käytettiin eri ilmaisuja positiivisesta tunnelmasta ja ilosta.

*[- -] itselle jäi ainakin mieleen esityksen aikana oleva mahtava tunnelma esittäjien ja katsojien välillä. (tanssija 7)*

*Jotain yhteistä oli ihan uudella tasolla tanssiin ja esittävään taiteeseen heittäytymistä verrattuna tanssikoulun kevät- ja joulunäytöksiin: oli makeeta päästää irti normeista ja hullutella. Ja sit kun vielä ihmiset piti tätä hulluttelua hienona! (tanssija 8)*



## 5 LOPUKSI

*Jotain yhteistä* –esitys opinnäytetyöni kehityshankkeena on esimerkki, miten ammattimaisesti toteutetun projektin avulla voidaan vaikuttaa nuorten innokkuuteen ja motivaatioon. Tässä työssä seurattiin tanssivan katuteatteriesityksen kautta nuorten tanssijoiden innostuneisuutta ja motivoituneisuutta tanssin harrastamiseen toimintatutkimuksen avulla. Tällä toimintatutkimuksella haluttiin ymmärtää nuorten tanssinharrastajien antamia merkityksiä ja motivaatiota, sekä kehittää nuoria osallistavaa tanssivan katuteatteriesityksen tuotantoprosessia. Tavoitteena oli, että motivaatio, innokkuus ja luovuus kasvaa kehityshankkeen nuorissa tanssin harrastajissa.

Tanssijat kokivat esityksen hyvin merkityksellisenä. He olivat luomassa uutta. Vierailevan koreografin kanssa työskentely poikkesi tanssikoulun opetustunneista, koska harjoitusjakso oli tiivis. Työryhmän kesken jatkuva kommunikointi WhatsApp -ryhmässä antoi välitöntä palautetta ja kannustusta nuorille. Nuorten antamassa palautteista tiivistyi *Jotain yhteistä* -teoksesta saatu merkitys tanssijoille: yhteisöllisyys, merkityksellisyys, itseluottamus ja ilo.

Tämä oma kehittämisprojekti alkoi *Kajaani Express* -esityksen palautteista. Express palautteissa kiitettiin teoksen yhteisöllisyydestä ja ammattimaisuudesta. Huomaan, että valintani tehdä opinnäytetyö tanssivasta katuteatteriesityksestä kumpuaa myös näistä kahdesta syystä. Muistan omista kokemuksistani, miten paljon sain henkistä pääomaa ammattimaisesti toteutetussa kesäteatterissa. Minulle on jäänyt monia ystävyys-suhteita, joita ei ehkäpä olisi muutoin syntynyt kuin kesäteatterissa. Tärkeimpänä muistan hauskuuden.

Toimintatutkimusta kuvataan usein syveneillä sykleillä (Heikkinen 2006, 80-82). Tässä työssä toimintatutkimuksen syklin mukaisesti sen ensimmäinen kierre tuottamiseen syntyi Express -esityksen reflektiosta. Kirsi Törmin väitöstutkimus syvensi tiedollisesti seuraavaa sykliä ja antoi ymmärrystä osallistavan koreografisen prosessin tekemisestä. Jokaisen syklin vetäminen tekee toiminnasta aina vain syvempää ja parempaa. Kolmanteen syvimpään ja parhaimpaan sykliin sisällytän *Jotain Yhteistä* tuottamisen. *Jotain yhteistä* –esityksen lähtökohdaksi asetettiin kolme vaatimusta. Teoksen voi esittää missä tahansa, usealla erilaisella kokoonpanolla ja kolmen vuoden aikana. Esityksen paikka riippumattomuus ja kokoonpanon vaatimus täyttyivät projektissa. Kolmatta lähtökohtaa emme voi vielä arvioida, koska on kulunut vasta yksi vuosi kolmesta. Teos

jatkaa tästä kohti seuraavia kesiä, täyttämään suunniteltua kolmen vuoden esityskautta.

*Jotain yhteistä* –tanssivan katuteatterin tuotantoprosessi oli hyvin interaktiivista ja ryhmälähtöistä. WhatsApp -viestittely mahdollisti kaikille yhden vertaisen mahdollisuuden vaikuttaa esim. harjoitus aikoihin, puvustukseen tai jopa esiintymispaikkoihin. Vaikutusmahdollisuus antoi luottamusta siitä, että tekeminen on itseohjautuvaa, eikä tuntunut ulkoapäin ohjatulta. Yksilönvaikutus mahdollisuus nähdäänkin yhtenä sisäisen motivaation keskeisenä vaikuttavana tekijänä (Martela 2014, 12-15). WhatsApp -viestittely antoi rohkeutta ilmaista omat mielipiteet ryhmätilanteita paremmin ja lisäksi asioita pystyi aina palaamaan tarkistaakseen muistia. Viestintää ei nähty vain sanomien siirtona, vaan laajemmin ymmärryksen luojana tanssikoulun toiminnalle, kuten korostaen ainutkertaisuutta, tulevaisuuden mahdollisuuksia ja iloa.

Tuottajan rooli oli tämän teoksen kohdalla oli enemmän kuunteleva kuin osallistuva työryhmän suhteen. Parhaimpaan tulokseen pääsin luomalla tuotantoalustan tanssikoulun ympäristöön ja luottamalla työryhmän jokaiseen jäseneen. Tutkimustulos vahvisti tätä toimintamallia. Sisäinen motivaatio tuottaa iloa ja sitä voidaan vahvistaa antamalla merkityksellistä, itselle tärkeää tekemistä ja vaikuttamisen mahdollisuus ryhmässä. Tästä esityksestä teki erityiseksi se, että esitykseen palkattiin koulun ulkopuolelta ammattikoreografi. Palkattu koreografi edusti uutta toimintamallia ja ideointia, tanssikoulun vahvaa sitoutumista teoksen tuottamiseen. Koreografin opetus tai harjoituskäytännöt eivät olleet uusia. Teos ammensi hengen tanssikoulun sisältä, sen oppilaista ja koulun historiasta. Siksi siitä tuli Kajaani Dancen tanssikoululle ainutkertainen tuotos. Tämä tutkimus vahvisti, että näin menetellen saatiin motivoitua teokseen osallistuvia nuoria, vahvistamalla heidän itseluottamusta, tarjoamalla vaikutusmahdollisuuden ja tilaisuuden koulun ulkopuolelta kannustaen.

Reliabiliteetti ja validiteetti ovat myös laadullisen tutkimuksen arvioinnin kohteita. Tutkimusta tulee arvioida uskottavuuden ja luotettavuuden näkökulmasta. Tutkimustulokset eivät saa olla sattumanvaraisia ja menetelmät tulevat tutkia sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoitus tutkia. Tämän tutkimuksen tulokset ovat siirrettävissä muihin tanssintuotanto prosessien tarkasteluun. Luotettavuutta olen pyrkinyt parantamaan avaamalla lähtökohdat, toimintatutkimuksen toteutuksen ja aineiston analyysin tarkasti. Toistettavuus voitaisiin arvioida toisen tutkijan tekemällä saman aineiston analyysillä. Toisaalta tämä toimintatutkimus voidaan nähdä tapaustutkimuksena, jolloin voidaan ajatella, että kaikki

ihmistä koskevat kuvaukset ovat aina ainutlaatuisia ja näin ollen luotettavuuden ja pätevyyden kysymykset eivät tule kysymykseen. (Hirsjärvi 2000, 213-215.)

Kajaani Dancen toiminnassa tämä teos ei vaikuta merkittävästi mihinkään tilastoon. Tähän osallistuneet tanssijat ovat 0,01 % henkilöä koko oppilasmäärästä ja esitykset 3 - 5 % vuoden esityksistä. Kuitenkin tämä tutkimus vahvisti toiminnallista tanssivan katu-teatterin tuotantoprosessimallia. Malli on toimiva tapa vaikuttaa nuorten tanssimotivaatioon. Nämä kahdeksan nuorta tanssijaa tunsivat itsensä arvokkaiksi ja pidetyiksi. Nuorten tuntema ilo, vastaa kysymykseen, mikä vaikuttaa kainuulaisten nuorten pala-vaan kiinnostukseen tanssimista ja esiintymistä kohtaan. Ilo, minkä me jokainen näimme näyttämöllä *Jotain yhteistä* -teoksen muodossa.

*Jotain yhteistä* – osa kokonaisuudesta, esiintyi lokakuussa 2017 NykytanssiPaletissa Helsingissä. Se on Suomen Kansallisbaletin ja Suomen Tanssioppilaitosten Liiton järjestämä tanssikatselmus, joka järjestetään Suomen Kansallisoopperan Alminsalissa. Ensi kesänä festivaaliesiintymisen lisäksi teos vierailee Australiassa järjestettävässä DaCi konferenssissa. DaCi on kansainvälinen lasten ja nuorten tanssikasvatuksen ja tutkimustoiminnan edistämisen tapahtuma, minne kokoontuvat maailman tanssintukijat, lasten ja nuorten tanssia opettavat ja tanssioppilaitosten edustajat oppilaineen. Tapah-tumaan pääsevät esiintymään ryhmät videokarsinnan perusteella. Tutkimusaiheena olisikin mielenkiintoista selvittää, miten suurenevat ja monipuolistuvat esiintymisareenat vaikuttavat nuorten motivaatioon.

Tanssijoiden kokemukset tanssimisen ihanuudesta, vallattomuudesta ja palkitsevuudesta siirtyivät ilon kautta työryhmän muille jäsenille ja teoksen katsojille. *Jotain yhteistä* konkretisoi näyttämölle tämän päivän Kajaanin Dancen: tanssikoulun sisältä kumpuavan ilon, yhdessä tekemisen ja aikaansaamisen.

## LÄHTEET

Aaltola, J. & Syrjälä, L. 1999. Tiede toiminta ja vaikuttaminen. Teoksessa Heikkinen, H., Huttunen, R. & Moilanen, P. (toim.) Siinä tutkija missä tekijä. Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja. Jyväskylä: Atena.

Heikkinen, H., Rovio, E. & Syrjälä, L. T. 2006. Teoksessa Heikkinen, H., Rovio, E. & Syrjälä, L. (toim.) Toiminnasta tietoon – Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat. 1.painos. Helsinki: Kansanvalistusseura.

Hirsjärvi, S., Remes P. ja Sajavaara P. 2000. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tammi.

Juholin, Elisa ja Rydenfelt, Henrik (toim.) 2017. Hyvä viestintä, parempi viestintäkulttuuri. Viitattu 11.11.2017. Saatavilla: <http://viestijat.fi> > hyva-viestinta-parempi-viestintakulttuuri.

Kajaani Dance -tanssikoulun nettisivut 2017. Viitattu 11.11.2017. Saatavilla: <http://www.kajaanidance.fi> > info > tanssikoulun-historia.

Kajaani Dance -tanssikoulun nettisivut 2017. Viitattu 11.11.2017. Saatavilla: <http://www.kajaanidance.fi> > info > opetustoiminta.

Kajaani Dance 2016 - 2020 -toimintasuunnitelma, strategia. Kajaani Dance – Tanssiteatterin kannatusyhdistys ry 2016.

Kananen, Jorma. 2014. Toimintatutkimus kehittämistutkimuksen muotona. Miten kirjoitan toimintatutkimuksen opinnäytetyön? Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Martela F. & Jarenko K. 2014. Sisäinen motivaatio, tulevaisuuden työssä tuottavuus ja innostus kohtaavat. Eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan julkaisu. Viitattu 15.11.2017. saatavilla: <https://www.eduskunta.fi> > tietoaeduskunnasta > julkaisut > tuvj\_3+2014.pdf.

Procom ry. Kohti vuotta 2020 – strategista viestintää ja leimahtavia julkisuuksia. Yhteisöviestinnän periaatteet 2012. Viitattu 12.10.2017. Saatavilla: <http://procom.fi> > viestintaala > ohjeet-ja-periaatteet > yhteisöviestinnän-periaatteet.

Ruohotie, Pekka. 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki: Edita.

Törmi, Kirsi. 2016. Koreografinen prosessi vuorovaikutuksena. Väitöstutkimus 2016. Saatavilla: <https://helda.helsinki.fi> > bitstream > handle > 10138 > 161453 > acta\_scenica\_46.pdf.

Valtion tanssitaidetoimikunta, 2009. Tanssissa on tulevaisuus. Tanssin visio ja strategia 2010-2020. Saatavilla: <http://www.taike.fi> > dokumentit > 10162 > 50977 > ta1.pdf.